

Riigikogu riigikaitsekomisjoni istungi protokoll nr 180

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 01. detsember 2025

Algus 11.10, lõpp 13.00

Juhataja: Kalev Stoicescu (esimees)

Protokollija: Irene Kiil (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Priit Sibul

Komisjoni ametnikud: Aivar Engel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Külli Jõgeda (nõunik)

Puudusid: Alar Laneman, Peeter Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi teaduskeskuse juhataja-teadur Raul Savimaa, keskuse teadur Jaanika Puusalu, keskuse nooremteadur Emilia Muuga (3. päevakorrapunkt)

Osales: Raimond Kaljulaidi töövari Grettil Mirell Kutsar

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi uuringuraporti „Laiapindse riigikaitse strateegia siseturvalisuse valdkonnas: ülevaade teiste riikide riigikaitse mudelitest“ tutvustamine
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu riigikaitsekomisjoni nädala (01.12.2025-07.12.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 1.12.2025 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi uuringuraporti „Laiapindse riigikaitse strateegia siseturvalisuse valdkonnas: ülevaade teiste riikide riigikaitse mudelitest“

tutvustamine

4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 2.12.2025 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõu (668 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Riigikaitsekomisjoni ja väliskomisjoni ühine istung neljapäev, 4.12.2025 kell 13.05

1. Eesti julgeolekupoliitika aluste uuendamine

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (küberturvalisuse 2. direktiivi ülevõtmine) eelnõu (739 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Arutati eelnõuga seonduvat.

Kalev Stoicescu sõnul saatis Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) k.a 19. novembril ja 1. detsembril riigikaitsekomisjonile [kirjad](#) seoses küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 739 SE. 19. novembri kirjas on märgitud, et Justiits- ja Digiministeerium esitas eelnõule muudatusettepanekud, mis olid ITL-i ja teiste huvitatud osapooltega läbi rääkimata ning osade muudatusettepanekute puhul on tegemist sisuliste lahkavustega.

Aivar Engel märkis, et eelnõu teise lugemise dokumentidesse on tehtud vähemalt 50 keelelist ja normitehnilist täpsustust. A. Engeli sõnul tuleb arvestada, et seaduse eelnõu seadusena jõustumine on 2026. aasta 1. jaanuaril, kuigi direktiivi oleks pidanud Eesti õigusesse täies mahus üle võtma 2024. aasta 18. oktoobril. Euroopa Komisjon on Eesti vastu algatanud rikkumismenetluse.

Kalev Stoicescu rääkis ITL-i ja Justiits- ja Digiministeeriumi erimeelsusest seoses direktiivi ülevõtmise ulatusega. K. Stoicescu tegi ettepaneku, et muudatused võetakse tähtaja tõttu vastu, kuid ministeeriumi ja ITL-i koostöö jätkub ning järgmisel aastal on plaanis põhjalikumad täpsustused. Direktiiv tuleb üle võtta enne 2026. a 1. jaanuari. Praegune lahendus on kompromiss. Kõik küsimused ei ole veel täielikult lahendatud, kuid need plaanitakse edaspidi koos läbi töötada.

Priit Sibula arvates oleks otstarbekas kokku leppida komisjoni istungi aeg ning teavitada sellest nii ministeeriumi kui ka ITL-i saates neile ametlik kutse tulla märtsis uuesti komisjoni. Nii oleks mõlemal osapoolel aega vahepeal vajalikku ettevalmistustööd teha.

Kalev Stoicescu tuletas meelde, et Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmisest tulenevate seadusmuudatuste rakendamiseks on neid puudutavatele ettevõtetele ette nähtud kolmeaastane üleminekuajavahemik, seega tegeleb Justiits- ja Digiministeerium sellega kogu

üleminekuperioodi vältel.

Mati Raidma tegi ettepaneku, et osapooled võiksid järgmise aasta märtsis tulla komisjoni istungile juba kokkulepitud lahendusega vältimaks uue debati algatamist.

Leo Kunnas palus protokollida, et Justiits- ja Digiministeerium oleks pidanud tõhusamalt ja intensiivsemalt oma tööd tegema. Kui on vaja kolm kohtumist nädala jooksul, siis tehtagu kolm. Sellisel pingelisel ajal, kus me elame, ei saa nii töötada.

Otsustati:

2.1. Kiita heaks eelnõu teise lugemise tekst, seletuskiri ja muudatusettepanekute tervikloetelu, kuhu on tehtud keelelised ja normitehnilised täpsustused (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu).

2.2. Paluda Justiits- ja Digiministeeriumil, kaasates asjassepuutuvate huvirühmade esindajad, anda riigikaitsekomisjonile hiljemalt 2026. aasta märtsiks ülevaade toimunud tegevustest, mille tulemusena valmib ministeeriumis seadusemuudatuse projekt (konsensus: Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Meelis Kiili, Leo Kunnas, Anti Poolamets, Mati Raidma, Priit Sibul, Kalev Stoicescu).

3. Sisekaitseakadeemia sisejulgeoleku instituudi uuringuraporti „Laiapindse riigikaitse strateegia siseturvalisuse valdkonnas: ülevaade teiste riikide riigikaitse mudelitest“ tutvustamine

Raul Savimaa, Jaanika Puusalu ja Emilia Muuga tutvustasid Sisekaitseakadeemia [uuringuraportit](#) ning vastasid komisjoni liikmete küsimustele. Ettekandes (vt Lisa) käsitleti uuringu eesmärki, metoodikat, tulemusi ja järeldusi.

Meelis Kiili sõnul on selliseid uuringuid ja raporteid hädasti vaja, et ühiskonda konsolideerida ja julgeolekut tagada. Kitsaskohad ja valupunktid on üsna sarnased sellega, mis ilmneseid riigikaitsekomisjoni raportit koostades. M. Kiili sõnul ütlesid paljud kõrged ametnikud, et strateegiat ei ole vaja, kuna meil on julgeolekupoliitika alused. M. Kiili sõnul on tal erinev arusaam sellest. Tema arvates panevad julgeolekupoliitika alused paika põhimõtted ja strateegia peaks paika panema protsessi. M. Kiili küsis, et kas Eesti riik vajab julgeolekustrateegiat või mitte.

Raul Savimaa vastas, et uuringu algne lähtemõte oligi selles, et uuring ja soovitusel annab tee sellele, et Eestil oleks riigikaitse strateegia, mis oleks võimalikult pikalt ettevaatav ja seal oleks arusaadav mehhanism, kuidas sellele tuginedes erinevaid poliitikadokumente, otsuseid või suuniseid uuendatakse. Julgeolekupoliitika alused uuenevad teatava perioodilisusega, aga strateegia suudaks vaadata pikemalt ette.

Kalev Stoicescu märkis, et sel neljapäeval toimub riigikaitsekomisjoni ja väliskomisjoni ühine istung, kus arutatakse sisendit uude julgeolekupoliitika aluste dokumenti.

Julgeolekupoliitika aluste uuendamine on ka valitsuse koalitsioonileppes kirjas. Viimati võeti see vastu jaanuaris 2023 ning kolme aastaga on palju toimunud. On mõtlemiskoht, kas lisada julgeolekupoliitika aluste dokumendis vihje strateegiale.

Enn Eesmaa küsis, et millise riigi mudel oleks Eestile kõige sobivam täielikult üle võtta.

Jaanika Puusalu vastas, et üks-ühele ei saa ühegi riigi strateegiat üle võtta. Soomlastel on oma iseseisvuse hoidmisest kantud laiapindne riigikaitse strateegia ning Soomes on ka strateegia loomise protsess väga konkreetset väljatöötatud. J. Puusalu tõi näitena välja ka Singapuri.

Mati Raidma arvates esineb dubleerivaid ja kattuvaid mõisteid. M. Raidma küsis avaliku korra ja sisejulgeoleku ning erakorralise seisukorra kajastamise kohta uuringuraportis. M. Raidma sõnul on uuringus kasutatud sõnu „laiapindse riigikaitse strateegia“ ja „riigikaitse strateegia“. Kas need on kaks erinevat või on see üks? Mis see strateegia oma vormilt olema peaks, kas ta on Riigikogu või valitsuse poolt kinnitatav teoreetiline, akadeemiline paber? Kuhu ta positsioneerub?

Raul Savimaa nõustus, et uuringus kasutatud mõistetes esineb toortõlkeid, mis tulenesid riikide ülevaadete erinevusest. Terminid ei ole harmoniseeritud Eestis kasutatavatega. See, kuidas seda Eesti konteksti kohandada, peaks olema edasise uurimise küsimus. Kuna tegemist on ülevaateuuringuga strateegiate kohta, siis fookust avalikul korral ja sisejulgeolekul väga palju ei olnud.

Jaanika Puusalu täiendas, et uuringu fookus oli laiapindse riigikaitse korraldus, sinna erakorraline seisukord ei mahtunud. Laiapindse riigikaitse strateegia võiks olla ühe dokumendina, mis selgitaks kogu riigikaitse üleshitust.

Kalev Stoicescu rääkis terminikomisjoni tööst. K. Stoicescu sõnul ei ole terminit ilma definitsioonita mõtet käsitledagi, peab olema väga selge üheselt mõistetav tähendus.

Leo Kunnase sõnul on viimane riigikaitse strateegia aastast 2010, mis tühistati 2017. aastal, seega riigikaitse strateegiat praegu ei ole. On olemas strateegia Eesti 2035, aga julgeolekupoliitika osas ei vasta see tingimustele. Strateegiliste alusdokumentide hierarhia, koostajad ja vastutajad peaksid olema paigas, et ei tekiks olukorda, kus strateegiat lihtsalt ei ole. L. Kunnas küsis Iisraeli kohta.

Jaanika Puusalu sõnul on Iisraeli fookus puhtalt sõjalisel kaitsel, mitte laiapindsel riigikaitsel.

Anti Poolamets küsis uuringu järeltegevuste kohta. Kas on plaanis seda tutvustada nt politseijuhtkonnale ja tsiviilkaitsjatele? A. Poolamets märkis, et uuringus ei ole kajastatud Ukrainat.

Jaanika Puusalu vastas, et teema süvitsi uurimine jätkub. Uurimisprojekti raames on plaanis Soome süsteemi Eestiga kõrvutada.

Raul Savimaa rääkis edasistest uurimisprojektidest. R. Savimaa sõnas, et uuringuraporti „Laiapindse riigikaitse strateegia siseturvalisuse valdkonnas: ülevaade teiste riikide riigikaitse mudelitest“ eestikeelse versiooniga saab tutvuda läbi Sisekaitseakadeemia [digiriigi](#). Uuring

on kavas tõlkida ka inglise keelde. Ukraina on sellest uuringust teadlikult välja jäetud, sest agressiooni-sõja ajal on Ukraina palju muutunud. Sisekaitseakadeemia teeb Ukraina kohta erinevaid uuringuid.

Aivar Engel märkis, et riigieelarve baasseaduses on paigas strateegilised arengudokumendid, nende koostamine ja elluviimine. A. Engeli sõnul on mõisted kirjutatud uuringus nii, nagu neid vastavas riigis kasutatakse, kuid tema arvates tuleks neid täpsustada Eesti terminitest lähtuvalt, kuna tegemist on soovitudestega Eestile.

Kalev Stoicescu täiendas, et lisaks olemasolevatele terminitele hädaolukorra seaduses ja teistes seadustes tulevad mõned uued terminid ka tsiviilkriisi ja riigikaitse seadusest. K. Stoicescu ütles, et teab oma kogemusest, kui keeruline on termineid tõlkida, samas kui definitsioonide tõlkimine on märksa lihtsam. Inglise keeles saab kohe aru, millega tegemist on, aga seda on väga raske eesti keelde panna.

Priit Sibul küsis, et kuhu see strateegia paigutub, mis sellele eelnes ja kuidas see rakendub. Kuidas eri riikide strateegiad rakendunud on? P. Sibula arvates tuleks hinnata, kuidas see strateegia sobitub teiste raportite süsteemi ning kas raportist on midagi ka kasutusele võetud. P. Sibul küsis rahastuse kohta.

Raul Savimaa arvates võiks järgmine aasta uurida, kuidas soovitused on ellu viidud. Antud uuring on osaliselt rahastatud Kaitseväge Akadeemia projekti raames.

Meelis Kiili sõnul on uuringuraportis ühe olulise teemana välja toodud kohalike omavalitsuste kaasamine. M. Kiili sõnul tuleb vaadata ka Ukraina õppetunde.

Mati Raidma küsis, et kui paljudel riikidel eksisteerib nii laiapindse riigikaitse strateegia kui riigikaitse strateegia klassikalises mõistes ehk sõjaline riigikaitse. Kui paljudel riikidel oli kaks erinevat ja kui paljudel oli see ühes? Kas seda aspekti vaadati ning kas see on raportis kajastatud?

Emilia Muuga vastas, et seda ei ole raportis kajastatud, kuid eraldi ülevaade on olemas.

Vladimir Arhipov rääkis kohalike omavalitsuste kriisivalmidusest. KOV-idele võiks korraldada rohkem õppusi. Tema sõnul ei piisa inimestest, kes oskavad seda tööd teha ja suudavad ka teisi välja õpetada.

Kalev Stoicescu tänas raporti tutvustamise eest ning lisas, et arutelu oli kasulik nii osalejatele kui korraldajatele, pakkudes erinevaid vaatenurki.

Raul Savimaa tänas positiivse tagasiside ja konstruktiivse kriitika eest.

4. Info ja muud küsimused

Arutati komisjoni eelseisvate istungitega seonduvat.

Leo Kunnas andis ülevaate riigikaitsekomisjoni delegatsiooni 26.-30.11.25 töövisiidist Ukrainasse.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kalev Stoicescu

juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Irene Kiil

protokollija